

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	1
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	2
3.1 Locatiekeuze	2
3.2 Probleemstelling	3
3.3 Doel	3
3.4 Besluitvorming	4
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	5
4.1 Algemeen	5
4.1.1 Ecologische Hoofdstructuur	5
4.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven	6
4.2.1 Indeling, inrichting en ontsluiting	6
4.2.2 Aanleg, realisatie en beheer	7
4.2.3 Flexibiliteit en fasering	8
4.3 Alternatieven en varianten.....	8
4.3.1 Nulalternatief/referentie	8
4.3.2 Meest milieuvriendelijk alternatief	9
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN.....	9
5.1 Ecologie, Landschap en cultuurhistorie	11
5.2 Bodem, grond- en oppervlaktewater	12
5.3 Woon- en leefmilieu	12
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	13
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	14
8. EVALUATIEPROGRAMMA	14
9. VORM EN PRESENTATIE	14
10. SAMENVATTING VAN HET MER.....	15

1. INLEIDING

De gemeente Ermelo heeft het voornemen om in het plangebied “Horst-Noord” een regionaal bedrijventerrein in te richten met een oppervlakte van ten minste 37 hectare netto uitgeefbaar terrein en met uitbreidingsmogelijkheden.

Op grond van de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.) valt dit project met een omvang van 37 hectare niet binnen de m.e.r.-beoordelingsplicht¹. Om bij de planvorming en de ontwikkeling een zo zorgvuldig mogelijke afweging van de milieubelangen te kunnen maken, heeft de gemeente Ermelo besloten een vrijwillige m.e.r.-procedure uit te voeren.

Bij brief van 18 januari 2000² is de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER). De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in De Staatscourant van 30 december 1999³.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies ‘de Commissie’ genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieumomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

In het MER voor het regionaal bedrijventerrein Horst-Noord dient met name aandacht te worden besteed aan de volgende punten:

De Commissie is van mening dat in het MER een duidelijke beschrijving dient te worden gegeven van de wijze waarop de locatiekeuze tot stand is gekomen. Daarbij dient te worden aangegeven welke alternatieve locaties in regionaal verband zijn onderzocht, wat de belangrijkste (milieu)kenmerken van deze lo-

¹ Dit is echter wel het geval indien het bedrijventerrein een omvang krijgt van 75 hectare of meer.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁵ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

caties zijn en welke (milieu)argumenten uiteindelijk hebben geleid tot de keuze van de locatie de Horst-Noord.

De Commissie adviseert om bij de ontwikkeling van alternatieven vooral aandacht te besteden aan de volgende twee alternatieven voor het ruimtegebruik. Eén alternatief dat ruim van opzet is, met kavels verspreid in het groen en één alternatief dat aaneengesloten en compact is (intensief ruimtegebruik) en het open gebied zoveel mogelijk spaart.

De Commissie is verder van mening dat per alternatief in ieder geval een variant moet worden ontwikkeld waarbij aandacht moet worden besteed aan de mogelijkheden van de uitbreiding van het bedrijventerrein en aan de consequenties die dit zal hebben voor het milieu.

Aangegeven en onderbouwd dient te worden wat de maximale uitbreiding is van het regionale bedrijventerrein de Horst-Noord.

De Commissie adviseert in het MER te beschrijven op welke wijze bij de ontwikkeling van de Horst-Noord wordt uitgegaan van het zoveel mogelijk behouden en waar mogelijk versterken van bestaande geohydrologische, ecologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

Voor de beschrijving van de milieugevolgen wordt speciale aandacht gevraagd voor de effecten op de toekomstige woonwijk Drielanden en de gevolgen voor de recreatieve mogelijkheden in het gebied (inclusief eventuele invloed op het strand en de Randmeren).

Op bovenstaande en andere punten wordt in de navolgende hoofdstukken nader ingegaan.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Locatiekeuze

In de startnotitie wordt beknopt ingegaan op de wijze waarop de locatiekeuze tot stand is gekomen. Uit het locatie-onderzoek⁶ dat is uitgevoerd, blijkt dat geen van de onderzochte locaties geheel voldoet aan de eisen vanuit markt én ruimte. Ook vanuit oogpunt van natuur en milieu lijkt geen van de onderzochte locaties geheel te voldoen. De Commissie constateert dat op basis van slechts summier informatie de keuze voor de locatie de Horst-Noord is bepaald en is van mening dat in het MER de locatiekeuze nader onderbouwd

⁶ Locatie-onderzoek regionaal bedrijventerrein/Gemeente Ermelo, gemeente Harderwijk en Provincie Gelderland; BRO, 2 december 1998.

moet worden. In het MER zal moeten worden aangegeven welke alternatieve locaties in regionaal verband zijn onderzocht⁷, wat de belangrijkste kenmerken van deze locaties zijn en welke (milieu)argumenten uiteindelijk hebben geleid tot de keuze voor de locatie de Horst-Noord.

3.2 Probleemstelling

In het MER dient de behoefte aan dit bedrijventerrein en de ontwikkelingen die daarin te verwachten zijn nader te worden onderbouwd. Daarbij moet worden aangegeven welke andere bedrijventerreinen momenteel in de regio worden ontwikkeld. Hoe verhouden deze initiatieven zich ten opzichte van de ontwikkeling van bedrijventerrein de Horst-Noord en in welke mate wordt de haalbaarheid van de Horst-Noord door deze initiatieven beïnvloed? Onderzoek hierbij ook in hoeverre de behoefte aan nieuwe hectaren kan worden vermindert, door op bestaande locaties in de regio ruimte te creëren voor bedrijven die zich willen laten uitplaatsen en waarbij vervolgens de vrijgekomen ruimte wordt gebruikt voor het aantrekken van nieuwe regionale bedrijven.

In het MER dient te worden aangegeven en te worden onderbouwd wat de maximale uitbreiding is van het regionale bedrijventerrein de Horst-Noord⁸.

De milieueffecten van het bedrijventerrein zijn in belangrijke mate afhankelijk van het type bedrijven dat zich op dit terrein zal vestigen. De Commissie adviseert in het MER inzicht te geven in het gronduitgiftebeleid dat voor dit bedrijventerrein zal worden gehanteerd. Daarnaast dient te worden aangegeven welk type bedrijven de gemeente Ermelo voor de Horst-Noord wel en niet wil toelaten en in welke mate en op welke wijze de gemeente daarin kan sturen (acceptatiecriteria)⁹.

3.3 Doel

Uit de probleemstelling moet een concrete en duidelijke omschrijving van het doel (of de doelen) worden afgeleid. Daarbij moeten ook de doelen voor milieubescherming en -verbetering worden aangegeven, zoals verbetering van natuur en landschap en daarmee samenhangend een verantwoord recreatief medegebruik in het plangebied.

Uit de startnotitie en tijdens het locatiebezoek is gebleken dat de gemeente Ermelo een hoog ambitieniveau nastreeft voor de ontwikkeling en inpassing van het bedrijventerrein ("bedrijven in het groen"). De Commissie adviseert deze ambities in het MER zodanig te formuleren dat deze richting kunnen geven aan zowel het ontwerp als de duurzame inrichting van het bedrijventer-

⁷ Hiermee wordt ook bedoeld te kijken naar locaties gelegen op korte afstand buiten de provincie Gelderland en indien dit niet haalbaar lijkt, te motiveren op grond van welke (milieu-)argumenten hier van af is gezien.

⁸ In het Locatie-onderzoek regionaal bedrijventerrein/Gemeente Ermelo, Gemeente Harderwijk en Provincie Gelderland; BRO, 2 december 1998 en tijdens het locatiebezoek van de Commissie aan het plangebied de Horst-Noord, is een maximum van 100 hectare genoemd.

⁹ Zie reactie nr. 4 (bijlage 4), waarin wordt gewezen op het opnemen van een doeltreffende toelatingsregeling voor bedrijven.

rein. Daarbij gaat het enerzijds om behoud en ontwikkeling van bestaande natuurlijke en landschappelijke waarden en anderzijds betreft het zaken als mobiliteitsbeheersing, energie- en afvalmanagement, gemeenschappelijke voorzieningen en dergelijke. Ook moet worden aangegeven hoe de door de initiatiefnemer aangegeven ambitieniveaus bij eventueel toekomstige uitbreiding van het bedrijventerrein kunnen worden gerealiseerd. Tevens ontstaat hierdoor de mogelijkheid om de te ontwikkelen alternatieven en varianten te toetsen aan het al dan niet bereiken van het ambitieniveau.

3.4 Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies en dergelijke) gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp) plannen (Landschapsbeleidsplan Ermelo, 1999, ontwerp Streekplan Gelderland¹⁰, project Integrale Inrichting Veluwe-Randmeren) en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. De 'hardheid' van de verschillende randvoorwaarden en de bestuurlijke status van nota's dienen in het MER te worden vermeld. Ingegaan dient te worden op de besluitvorming over de status en de rol van de Groene Zoomweg en de besluitvorming over de aansluiting op de A28.

Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) het studiegebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen zoals het Horlose bos, het bosgebied bij de Tweeling (met daar voorkomende dassenpopulatie), de paraboolvormige dekzandrug, de verkaveling bij Horst en onderdelen van de Ecologische Hoofdstructuur. Tevens dient aangegeven te worden welke toekomstige gevoelige gebieden in de omgeving van het bedrijventerrein zouden komen te liggen. Met name dient daarbij aandacht uit te gaan naar de woonwijk Drielanden.

De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten worden aangegeven.

Tevens moet beschreven worden welke maatstaven voor de afweging van alternatieven¹¹ (bijvoorbeeld grens- en streefwaarden) aan het milieubeleid worden ontleend.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor het vaststellen van een bestemmingsplan door de gemeenteraad van de gemeente Ermelo. Tevens dient te worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

¹⁰ Zie reactie nr. 4 (bijlage 4), waarin wordt gewezen op de relatie met de aanstaande herziening van het Streekplan Gelderland.

¹¹ Zie ook hoofdstuk 5 van dit advies.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Het verdient aanbeveling om bij deze beschrijving onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting/aanleg) en de gebruiksfase (gebruik en beheer).

De keuze van de alternatieven en varianten moet worden gemotiveerd. In het MER zijn vooral de milieuarargumenten voor deze keuze van belang. Voor de onderlinge vergelijking moeten de milieueffecten van de alternatieven volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven.

In het MER dient tevens te worden aangegeven welke preventieve en mitigerende maatregelen deel uitmaken van de betreffende alternatieven en varianten.

Naast het voorkeursalternatief dienen in het MER in ieder geval een meest milieuvriendelijk alternatief en een nulalternatief (referentie) te worden beschreven.

4.1.1 Ecologische Hoofdstructuur

In het MER moet worden aangegeven of de activiteit effecten heeft op de Ecologische Hoofdstructuur. Indien dit het geval is, dan geldt het 'nee-tenzij'-principe uit het Structuurschema Groene Ruimte¹². Het MER zal derhalve moeten beschrijven of de beschouwde alternatieven, ook na het treffen van mitigerende maatregelen, wezenlijke waarden in deze gebieden aantasten.

Als er wezenlijke waarden worden aangetast, moet worden aangegeven:

- of er een zwaarwegend maatschappelijk belang is voor realiseren van de activiteit in of nabij de gevoelige gebieden;
- of er alternatieve locaties mogelijk zijn waarbij geen wezenlijke waarden worden aangetast. Indien dat het geval is zullen deze locatiealternatieven moeten worden uitgewerkt op hetzelfde detailniveau als de overige alternatieven;

¹² PKB deel 4, blz. 64.

- welke fysieke compenserende maatregelen bij de alternatieven genomen kunnen worden, indien ook na het treffen van mitigerende maatregelen wezenlijke waarden worden aangetast¹³.

4.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven

De belangrijkste onderwerpen waarover besluitvorming plaatsvindt, en daardoor de belangrijkste bouwstenen voor de ontwikkeling van alternatieven en varianten zijn:

- Indeling, inrichting en ontsluiting;
- Aanleg, realisatie en beheer;
- Flexibiliteit en fasering;

Deze aspecten kunnen in logische combinatie leiden tot alternatieven en worden in onderstaande subparagrafen nader uitgewerkt.

4.2.1 Indeling, inrichting en ontsluiting

De ruimtelijke opzet van de verschillende alternatieven voor het toekomstige bedrijventerrein moet worden beschreven en in kaart worden gebracht. Daarbij moet aandacht uitgaan naar:

Indeling en inrichting

De Commissie adviseert in het MER aan te geven op welke wijze een duurzame indeling en inrichting van het bedrijventerrein zal worden nagestreefd. Daarbij moet inzicht worden gegeven in:

- de verdeling openbare ruimte-uitgeefbare ruimte;
- de verdeling bebouwd- verhard-groen;
- de globale verdeling van de oppervlakte over de verschillende te verwachten bedrijfstypen;
- de mogelijkheid voor intensief grondgebruik (zoals ondergrondse opslag, tweede bedrijfsvloer, parkeren ondergronds of op het dak);
- de aanwezigheid en rangschikking van ruimtelijke elementen en structuren, zoals bebouwing, wegen, verkaveling en landschappelijke elementen;
- de interne zonering (mogelijkheden afscherpende werking: milieubelastende bedrijven versus minder milieubelastende bedrijven) en externe zonering (minimale afstand bedrijven tot de met het oog op milieuhinder gevoelige functies);
- de mate van compactheid en concentratie van de bedrijven in het plangebied en de invloed daarvan op de zonering over de restgebieden;
- de interne infrastructuur (dit is de infrastructuur binnen de grenzen van het bedrijventerrein, zoals de ontsluiting van de percelen zélf);
- de wijze waarop de inrichting aansluit op het watersysteem en de ecologische relaties die binnen het plangebied en met de omgeving voorkomen¹⁴;
- de wijze waarop bestaande functies (onder andere recreatie, wonen, landbouw), infrastructuur (wegen, buizen, leidingen) en de huidige natuurwaarden en cultuurhistorische of landschappelijke elementen (zoals de paraboolduin) worden ingepast en eventueel kunnen worden versterkt.

¹³ Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de volgende publicatie: Ministerie LNV, Directie Groene Ruimte en Recreatie: *Uitwerking compensatiebeginsel SGR*, oktober 1995.

¹⁴ Zie reactie nr. 3 (bijlage 4), waarin wordt verzocht de inrichting van het bedrijventerrein te baseren op het watersysteem en de ecologische infrastructuur.

Ontsluiting van het bedrijventerrein

In het MER moet inzicht worden gegeven in:

- het tracé van de ontsluitingsweg;
- de wijze waarop de ontsluitingsweg aan de Groen Zoomweg wordt gekoppeld en de gevolgen daarvan voor het functioneren van deze weg als ontsluitingsweg en als uitvalsweg voor de woonwijk Drielanden (intensiteiten, congestie);
- de plaats van de aansluiting op de A28 en de ontsluiting op het lokale en regionale wegennet, aangezien de bedrijven uitsluitend een regionaal belang zullen hebben;
- de hoeveelheid personen- en vrachtverkeer (zwaar, middel) die door de activiteit ontstaat en de wegen of routes waarvan dit verkeer gebruik zal maken;
- mogelijkheden voor georganiseerd bedrijfsvervoer, vervoermanagement en openbaar vervoer;
- de ontsluitingsstructuur voor langzaam verkeer (aantrekkelijkheid, veiligheid) van zowel interne routes als de aansluiting op het bestaande fietsroute net.

4.2.2

Aanleg, realisatie en beheer

In het MER dient inzicht te worden gegeven in:

- de wijze van bouwrijp maken en het bijbehorende grondverzet/de grondbalans: selectief ophogen dan wel afgraven;
- realisatietermijn, omvang en intensiteit van de bouwwerkzaamheden;
- de wijze waarop met de aanleg rekening wordt gehouden met de inzet van duurzame materialen en het zuinig omgaan met primaire grondstoffen;
- de wijze waarop rekening wordt gehouden met verstoringgevoelige populaties (Das, Grutto) en met onomkeerbare aantastingen die in de geomorfologie kunnen optreden (Paraboolduin);
- de waterhuishoudkundige inrichting (ontwatering en afwatering in relatie met de wijze van bouwrijp maken);
- de wijze waarop een ecologisch en landschappelijk blijvend aantrekkelijke omgeving wordt gewaarborgd;
- de zorg voor kwaliteit van de openbare ruimte, waaronder de sociale veiligheid (toezicht, bewaking);
- de wijze waarop de kwaliteit van recreatie (zoals recreatieve routes en kampeerterrainen) en wonen blijft gewaarborgd;
- toelatingsbeleid bedrijven: welke criteria worden gehanteerd bij de gronduitgifte?;
- de wijze waarop milieuvriendelijke bedrijfsinterne maatregelen gericht op het beperken van grondstoffengebruik, energie, water, afvalmanagement en mobiliteitsbeheersing, alsmede het reduceren van emissies naar bodem, water en lucht worden gestimuleerd;
- de beheersorganisatie voor het terrein met het oog op de aanleg en het onderhoud van collectieve voorzieningen en bufferzones.

4.2.3 Flexibiliteit en fasering

In het MER moet inzicht worden gegeven in:

- de flexibiliteit in het plan, waaronder wordt verstaan het vermogen om zonder aanzienlijke gevolgen voor het milieu tijdens de planfase, de gebruiksfase of de beheersfase in te spelen op veranderende maatschappelijke en economische behoeften. Daarbij dient te worden aangegeven in hoeverre de gekozen structuur (ontsluiting, water, groen, uit te geven terreinen) geschikt is om wijzigingen in de genoemde behoeften op te vangen. Daarbij valt te denken aan minimalisering van het gebruik van energie, water en grondstoffen en beslag op schaarse en ecologisch waardevolle ruimte. Tevens zal de vraag moeten worden behandeld in hoeverre de inrichting ook op de lange duur zal passen bij het toekomstige gebruik;
- op welke wijze de fasering van aanleg en uitgifte zowel in ruimte als in tijd zal plaatsvinden met daarbij horende gevolgen als braakliggen van bouwrijp gemaakt bedrijfsterrein. Aangegeven dient te worden hoe wordt omgegaan met het opnemen van een strategische voorraad in het inrichtingsplan. Indien namelijk reserveruimte wordt ontwikkeld die door veranderende omstandigheden niet nodig is, kan dit onomkeerbare gevolgen hebben voor landschap, natuur en milieu.

4.3 Alternatieven en varianten

De alternatieven en varianten kunnen worden gegenereerd uit de bouwstenen zoals in de subparagrafen 4.2.1 tot en met 4.2.3 zijn aangegeven. De Commissie adviseert bij de te ontwikkelen alternatieven vooral aandacht te besteden aan de volgende twee alternatieven voor het ruimtegebruik:

- een alternatief dat ruim van opzet is met kavels verspreid in het groen;
- een alternatief dat aaneengesloten en compact is (intensief ruimtegebruik)¹⁵ en het open gebied zoveel mogelijk spaart.

De Commissie is van mening dat per alternatief in ieder geval een variant moet worden ontwikkeld waarbij onderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheden van de uitbreiding van het bedrijventerrein. De keuze voor bepaalde varianten dient in het MER te worden gemotiveerd.

4.3.1 Nulalternatief/referentie

Uit de beschrijving van de probleemstelling en de locatiekeuze moet blijken of er geen reëel nulalternatief is. Indien dat het geval is, kan in het MER worden volstaan met het beschrijven van de huidige milieusituatie, inclusief de autonome ontwikkeling als referentie voor de beschrijving van de milieugevolgen.

¹⁵ Zie reactie nr. 4 (bijlage 4), waarin wordt gewezen op het Stimuleringsprogramma Intensief Ruimtegebruik van VROM en waarin wordt gevraagd de opgedane expertise bij intensief ruimtegebruik van bedrijventerreinen te gebruiken bij de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein Horst-Noord.

4.3.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet:

- realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn competentie liggen;
- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu.

De Commissie adviseert bij het ontwikkelen van het mma een 'actieve' aanpak te volgen. Hiermee wordt bedoeld, dat toepassing van de beste bestaande mogelijkheden voor milieubescherming en -verbetering bij de ontwikkeling van dit alternatief als uitgangspunt wordt genomen.

De Commissie adviseert bij de ontwikkeling van het mma extra aandacht voor:

- maximale inzet van vervoers- en logistiekmanagement, openbaar vervoer en langzaam verkeer;
- een optimale benutting van de mogelijkheden voor ontwikkeling of versterking van natuur op en rondom het terrein, bijvoorbeeld de ontwikkeling van een natte as ter verbinding van de Tweeling en het Horlose bos;
- een duurzaam watersysteem met maximale infiltratie en retentie van hemelwater;
- mogelijkheden voor ketenbeheer en afvalmanagement;
- de wijze waarop de principes van duurzaam bouwen maximaal kunnen worden toegepast;
- de wijze waarop de bedrijven op maximaal duurzame en efficiënte wijze van energie kunnen worden voorzien;
- de kansen die in of in de nabijheid van het studiegebied zijn voor natuurcompensatie waarbij de verloren gegane oppervlakte aan natuur wordt (over)gecompenseerd;
- een progressief ontwerpproces waarbij de resultaten van evaluaties van de uitvoering van de eerste fasen worden gebruikt bij het ontwerp van de inrichting van het terrein in latere fasen.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten.

Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Hierbij kan worden gedacht aan toekomstige bouwplannen (zoals de ontwikkeling van Drielanden) en de daarbij behorende infrastructuur en aan de wens van de ontwikkeling van droge en natte ecologische verbindingzones (Landschapsbeleidsplan Ermelo).

Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, enzovoorts) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden (paraboolduin, (verblijfs)recreatie- en woongebieden (waaronder de zorginstellingen), de dassenburcht en het Horlose bos) en objecten zoals ecologische verbindingen en cultuurhistorisch waardevolle patronen (Kavelpatroon Horst) en objecten en de aanwezige functies en toekomstige functies (recreatie, woningbouw).

Milieugevolgen

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- per milieugevolg moet worden beschreven of het omkeerbaar is (bijvoorbeeld aantasting paraboolduin);
- naast negatieve effecten moet ook aan positieve effecten aandacht worden besteed (bijvoorbeeld landschapsonderhoud en verhoging van natuurwaarden door een aangepast beheer);
- cumulatie van effecten, zoals met de effecten van bedrijvigheid op het terrein zelf, het verkeer op de A28 en de ontsluitingsweg;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- vooral aandacht moet besteed worden aan die effecten die per alternatief verschillen of die welke de gestelde normen (bijna) overschrijden;
- bij de beschrijving dienen de gevolgen van de aanlegfase en de gebruiksfase te worden betrokken.

De Commissie vraagt in dit MER aandacht voor een kwantitatieve beschrijving van geluidbelasting en emissies. Indien sprake is van gevaarlijke stoffen, dan dienen ook de veiligheidsrisico's te worden beschreven. Tevens dient een kwantitatieve beschrijving te worden gegeven van de gevolgen voor het geohydrologisch systeem, de (grond)waterkwaliteit en de natuur.

Een kwalitatieve beschrijving moet worden gegeven van de effecten op de landschappelijke en cultuurhistorische waarden en de visuele beleving.

5.1 Ecologie, Landschap en cultuurhistorie

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER dient te worden beschreven:

- de landschapsbepalende elementen (paraboolduin, geriefbosjes, houtwallen, engen en verkaveling met name kavelpatroon Horst) en hun rangschikking;
- aanwezigheid, respectievelijk aantasting/uitbreidingsmogelijkheden van (elementen van) de ecologische hoofdstructuur, beschermde gebieden;
- aanwezigheid van voor het studiegebied kenmerkende plantensoorten voor bossen (IJle zegge) en houtwallen, sloten (Holpijp), schrale graslanden en bermen, oevers (Zanddoddegras, Melige toorts) en moerassen (Gewone dotterbloem, Kleine watereppe);
- aanwezigheid van voor het studiegebied kenmerkende zoogdieren (Das), amfibieën en reptielen (Zandhagedis, Hazelworm), dagvlinders (Eikepage) en vogels van weide en bos (Grutto, Sperwer);
- in het bijzonder het voorkomen van beschermde soorten en doelsoorten van het natuurbeleid, alsmede zeldzame en bedreigde soorten (Rode-Lijstsoorten);
- de ecologische systemen en relaties: de relaties tussen de verschillende habitats binnen het studiegebied en verbindingen met leefgebieden buiten het studiegebied (Veluwe, Randmeren);
- landschapselementen die de ecologische relaties bevorderen of die barrières opleveren voor deze relaties;
- functies van het gebied als voortplantings-, of foerageerplaats voor diverse diersoorten, met nadruk op zeldzame en bedreigde soorten (Das) en soorten kenmerkend voor bijzondere omstandigheden;
- de historisch-geografisch (oude boerderijen, oorspronkelijke verkaveling, monumenten) en archeologische waardevolle objecten en patronen.

Milieugevolgen

In het MER dient inzicht te worden gegeven in:

- de effecten op landschapsbepalende elementen en cultuurhistorische waarden;
- de effecten op bestaande natuur (flora, fauna) en ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe natuur (inclusief ecologische verbindingzones);
- de landschappelijke gevolgen (structuren, het visuele effect) van het bedrijventerrein in de omgeving, door bijvoorbeeld 3-dimensionale tekeningen of fotomontages vanuit enkele gezichtspunten;
- de effecten op het landschapsecologisch systeem als gevolg van ruimtebeslag, verdroging of juist vernatting, verstoring door geluidsbelasting en licht¹⁶;
- de gevolgen voor historisch geografische en archeologische waardevolle objecten en patronen.

¹⁶ Zie reactie nr. 3 (bijlage 4), waarin wordt gezegd dat de inrichting van het bedrijventerrein geen gevolgen mag hebben voor de verdroging van de natuur in het zoekgebied.

5.2 Bodem, grond- en oppervlaktewater

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER dient inzicht te worden gegeven in:

- locaties waar sprake is van bodemverontreiniging en de saneringsnoodzaak hiervan;
- de hydrologische ligging van het gebied tussen de Veluwe en de Randmeren met speciale aandacht voor het voorkomen van kwel bij de Randmeren en de betekenis van beken en sloten;
- locaties waar grondwateronttrekking plaatsvindt;
- de geohydrologische gesteldheid, met name de grondwaterstanden en de grondwaterstromingssituatie;
- het stromingspatroon en de kwaliteit van het oppervlaktewater;
- het reliëf.

Milieugevolgen:

In het MER dient inzicht te worden gegeven in de gevolgen van:

- de aanleg van het terrein op de bodemopbouw;
- de aanleg van het terrein op de grondwaterstroming en op de Randmeren Wolderwijd en Nuldernauw¹⁷;
- de aanleg van het terrein op de kwaliteit en het stromingspatroon van het grond- en oppervlaktewater.

5.3 Woon- en leefmilieu

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER dient inzicht te worden gegeven in:

- de geluidscontouren 50, 55 en 60 dB(A) als gevolg van industrielawaai en verkeerslawaai¹⁸ (waar onder de A28) en het aantal huidige en geprojecteerde woningen (woonwijk Drielanden) binnen die contouren;
- het boven de respectievelijk 40 en 45 dB(A) geluidsbelaste oppervlak natuur- en recreatiegebied;
- de cumulatieve geluidsbelasting van de (gevoelige) functies en gebieden, waarbij de gecumuleerde geluidsbelasting van de verschillende categorieën geluidsbronnen kan worden weergegeven door deze om te zetten in een milieukwaliteitsmaat, zoals omschreven in de publicatierreeks van DGM, verstorning 4a (september 1993);
- de luchtkwaliteit en de eventuele daarbij optredende hinder en/of gezondheidseffecten, waarbij het gaat om de parameters die relevant zijn voor verkeer en de te verwachten bedrijfstypen, inclusief geur en stof;
- de mate waarin sprake is van activiteiten met gevaarlijke stoffen en het daarbij optredend individueel risico en groepsrisico (externe veiligheid);

¹⁷ Zie inspraakreactie nr. 1(bijlage 4), waarin wordt gevraagd aandacht te besteden aan de (externe) effecten van het bedrijventerrein op de Randmeren.

¹⁸ Dit zijn achtereenvolgens de voorkeurswaarde industrielawaai voor bestaande woningen en de maximale ontheffing industrielawaai voor geprojecteerde of nieuw te projecteren woningen.

- de mate waarin sprake is van knelpunten met betrekking tot de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid.

Milieugevolgen

In het MER dient inzicht te worden gegeven in:

- de gevolgen door de toename van het wegverkeer en de industriële activiteiten, op de geluidscontouren en het aantal geluidsbelaste woningen (huidige en geprojecteerde);
- de te verwachte toename van het geluidsbelaste oppervlak natuur- en recreatiegebied;
- de toename van de cumulatieve geluidsbelasting (milieukwaliteitsmaat) op de gevoelige functies en gebieden;
- het te amoveren aantal woningen en andere bouwwerken;
- de te verwachten geluids-, trilling- en stofoverlast tijdens de aanlegfase;
- de effecten op de luchtkwaliteit (inclusief geur en stof) en de daarbij te verwachten hinder en/of gezondheidseffecten;
- de toename van activiteiten met gevaarlijke stoffen en de gevolgen daarvan voor het individueel en groepsrisico (externe veiligheid);
- de toename of afname van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid (zoals sluiproutes vrachtverkeer);
- beleving voor bewoners en recreanten zoals het verdwijnen of aanpassen van fiets-/recreatieve routes, veranderingen in de openheid van het landschap, de barrière werking van het bedrijventerrein en de bijbehorende infrastructuur en de sociale veiligheid;

De Commissie is van mening dat de effecten op de toekomstige woonwijk Drielanden nadrukkelijk dienen te worden beschreven.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie(s) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeenteraad van de gemeente Ermelo moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat het College van Burgemeesters en Wethouders van de gemeente Ermelo in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen enerzijds het ontwerp en anderzijds onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;

- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen. Voorts dienen alle in het MER gebruikte plaatsnaamaanduidingen (van straten, dorpen, gehuchten recreatie- en natuurgebieden, en dergelijke) op ten minste één overzichtskaart te worden weergegeven.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het uiteindelijke voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.